

Gyógyszerésztörténeti közlemények

Trianon — gyógyszerész szemmel

DR. RÁDÓCZY GYULA

A trianoni békediktátum aláírásának 70. évfordulóján emlékezik a szerző, hogy mit jelentett ez a magyar gyógyszerészet számára. Akkor ugyanis Magyarország nyilvános patikáinak 52%-a, vegyipari üzemének 45%-a az utódállamokhoz került, amelyek még ráadásul hosszú időn keresztül bojkottálták is a magyar eredetű gyógyszerkészítményeket, hogy megbénítsák ezzel a gyógyszerkülkereskedelmünket.

Június 4-én volt 70 éve, hogy a versailles-i Kis Trianon kastélyban aláírták az I. világháborút Magyarország számára lezáró „békeszerződést”. Erről a számkra szomorú évfordulóról megemlékezett a sajtó, a rádió, a televízió, figyelembe véve annak politikai, gazdasági, etnikai, kulturális fejlődési szempontjait. Mi is nézzük meg most azt, hogy mit is jelentett ez a békediktátum a magyar gyógyszerészet szempontjából?

A „békeszerződés” aláírásakor Magyarországon 2016 nyilvános gyógyszertár működött. Az új határok megvonásával, a megcsónkított országban csupán 966 maradt meg, 1050 patika viszont a különböző utódállamokhoz került. Ez azt jelentette, hogy a nyilvános gyógyszertáraink 52%-át elvesztettük és csupán 48% maradt meg az új országhatárainkon belül.

Az elszakított területeken lévő 1050 patika a következő megoszlás szerint került az egyes utódállamokhoz:

Ausztriához	41 gyógyszertár
Csehszlovákiához	324 gyógyszertár
Jugoszláviához	208 gyógyszertár
Romániához	477 gyógyszertár

Az új országhatárok megvonása előtt Magyarországon 240 vegyipari üzem működött. Ebből 108-at (45%) veszítettünk el, mivel azok az elcsatolt területek hegyvidékének — mint nyersanyaglelőhelyeknek — közelében létesültek. A megmaradt 132 vegyipari üzemünknek csak 8%-a volt nagyüzem, mintegy 20%-a középüzem, a többi pedig kisüzem.

Természetesen ez így önmagában vizsgálva távolról sem ad helyes képet, hiszen a vegyi üzemek elvesztése súlyosan hatott a kapcsolódó ipar különböző ágaira is, amit szintén nem szabad figyelmen kívül hagyni. Így az akkor már fellendülőben lévő fiatal gyógyszeriparunkat is visszavetette az országcsönkítés. Megfosztotta beszerzési és elhelyezési piacaink nagy részétől, mert nemcsak a nyersanyag lelőhelyeinket és a kapcsolódó vegyipari üzemeket veszítettük el, de ráadásul az utódállamok egy része még teljes bojkott alá is vette a magyar eredetű gyógyszerkészítményeket. Ennek következtében zárult be a külföldi piacaink jelentős része a magyar gyógyszerkészítmények előtt. Ugyanez volt a helyzet az akkor már igen jelentős gyógynövénykivitelünkkel is.

Mindez természetesen jelentős túltermeléshez vezetett és a raktárkészletek mértéktelen felduzzadásához. Ugyanis a termelt gyógyszerkészítményeket úgyszólván csak a belföldi piacon lehetett értékesíteni, annak felvevőképessége viszont a háború utáni koronainfláció okozta elszegényedés miatt jelentősen csökkent és így a fogyasztás egyre inkább az olcsóbb gyógyszerek irányába tolódott el.

Az utódállamokhoz került gyógyszertárak jelentős része állított elő és hozott forgalomba gyógyszerkülönlegességeket. A gyógyszerkülönlegességet előállító gyógyszertáraknak csupán a 70%-a maradt meg az új országhatárainkon belül, ami a kibontakozó gyógyszeriparunk által forgalomba hozott készítmények választékának növekedését rendkívül korlátozta.

Nagy vonalakban áttekintve a trianoni békediktátum hatását a magyar gyógyszerészetre, ezekről érdemes elgondolkodni a 70. évfordulón...

G. Rádóczy: *Trianon — from the point of view of pharmacy.*

On the 70. anniversary of the signature of the peace treaty at Trianon author summarizes its consequences for the Hungarian pharmacy. At that time 52 per cent of the Hungarian officine pharmacies and 45 per cent of the chemical factories have passed to the successor states, which boycotted a long time the drug preperates of Hungarian origin in order to paralyse our foreign trade.

(Simmelweis Orvostörténeti Múzeum 1013 Budapest, Apród u. 1–3.)

Érkezett: 1990. VIII. 16.